

**Chiriq shahar
8-umumiy o`rta ta`lim maktabining
kimyo fani o`qituvchisi Xasanova
Nargiza Ismagilovnaning 7”B”-sinfda
“Oila,mahala,maktab-tarbiya
maskani” mavzusida o`tgan tarbiyaviy
soat dars ishlanmasi**

Mavzu:Oila,mahalla,maktab-tarbiya maskani.

Maqsad:

1.Tarbiyaviy maqsad:Mahalla-ma`naviyat va tarbiya o`chog`i. Ta`lim va tarbiya birligi sharqona hayot falsafasi haqidagi bilimlarni berish.Buyuk ajdodlarimizning ibratli hayot va faoliyati.Oila tarbiyasi-ma`naviy kamolot poydevori.Oliyjanob fazilat-komillikni belgilari.

2.Tarbiyaviy maqsad:O`quvchilar ongi tafakkurida “Ma`naviyat” tushunchasini shakllantirish:ma`naviyatni tarixda va bugungi kundagi ahamiyatini qiyoslash:ozodlik,mustaqillikka erishishdagi mashaqqatlar:taraqqiyotga erishishdagi jahon xalqlari tajribasi ma`naviyatni shakllantiradigan asosiy mezonlar haqidagi tushunchalarini shakllantirish.Mahallada yashayotgan insonlarni bir-biriga do`stona munosabatini shakllantirish.

Rivojlantiruvchi maqsad: Ma`naviyat,vatanparvarlik,ma`naviy meros,madaniy boyliklar,tarixiy yodgorliklar,Alisher navoiyning 575 yilligi,Zahiriddin Muhammad Bobur kabi mutafakkirlarimizning hayoti va ijodi o`rganishni rivojlantirish.

Darsning jihozi:**1.Didaktik:**I.Karimovning “Vatan va xalq mangu qoladi.” va “Yuksak ma`naviyat-engilmas kuch”kitobi.**2.Texnik:**Slayd,kompyuter,multimediya.

Drasning borishi:**I.Tashkiliy qism:**A)Salomlashish.B)Davomatni aniqlash.S)O`quvchilarni darsga tayyorlash.

II.Uyga vazifani tekshirish.Uyga vazifa o`quvchilarga mahalla, oil ava maktab haqida malumotlar tayyorlab kelish berilgan.

III.Yangi mavzuni bayoni:O`qituvching kirish so`zi:Bugungi darsimizda oila,mahalla va maktab birgalikda tarbiya maskani ekanligi haqida suhbotlashamiz.Buning uchun sizlar bilan 3 guruh bo`linib olamiz.I-guruh “Oila”,II-guruh “Mahalla”,III-guruh “Maktab”.

I-guruh “**Oila**” guruhi boshlab beradi.Bu yorug` olamda hayot bor ekan-oila bor.Oila bor ekan-farand deb atalmish bebaho ne`mat bor. Farzand bor ekan,odamzod hamisha ezgu orzu va intilishlar bilan yashaydi.

Oila farovonligi-milliy farovonlik asosidir.

Oila sog`lom bo`lsa,jamiyat sog`lom,mamlakat qudratli,yurt tinch-osoyishta bo`ladi.

Oila-har qanday odamga parvoz uchun qanot beradigan muqaddas qo`rg`on.

Faxriylar –xonadonlarimiz farishtalari.Tarbiya – har bir insonning yashash jarayonida orttirgan sabohlari va intellektual salohiyatlarining ijobiy ko`nikmasini o`zgalarga berish jarayoni.

Ota-ona san'atkor,

bola san'at asari,

tarbiya jarayoni

san'atning o`zidir

«Tarbiya bizlar uchun yo hayot - yo mamot, yo

najot - yo halokat, yo saodat - yo falokat

masalasidir»

A.Avloniy

II-guruh “Mahalla”guruhiga yuzlanamiz.

Fuqarolarning o'z-o'zini boshqarish instituti- mahalla faoliyatining tashkiliy asoslarini yanada takomillashtirish, uning vazifalari ko'lamini kengaytirish, davlat hokimiyati va boshqaruv organlari bilan o'zaro yaqin munosabatlarini ta'minlash alohida dolzarb ahamiyat kasb etishini nazarda tutgan holda, "Fuqarolarni o'z-o'zini boshqarish organlari to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi qonuniga, "Fuqarolar yig'ini raisi(oqsoqoli) va unig maslahatchilari saylovi to'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuniga fuqarolarning o'zini-o'zi boshqarish organlariraislari saylov tizimini yanada takomillashtirish bo'yicha oqsoqollar va ularning maslahatchilari eng munosib fuqarolar ichidan saylanishi, fuqarolar faolligini kuchaytirishda mahallaning ahamiyati va rolining oshirilishini ta'minlaydigan chora-tadbirlarni nazarda tutadigan tegishli o'zgarish va qo'shimchalar kiritishni, hurmatli o'quvchilar men sizlarga qonunga kiritiladigan o'zgarishlar haqidagi 1 ta ma'lumot bilan tanishtirdim, y ana qanday o'zgarishlar kiritilish haqida hurmatli Prezidentimiz o'z ma'ruzasida aytib o'tdilar: **O'quvchilar javobi:**

- "O'zbekiston Respublikasida jamoatchilik nazorati to'g'risida"gi Qonunni qabul qilish:
- O'zbekiston Respublikasining "Ma'muriy javobgarlik to'g'risida"gi Kodeksiga jamiyat va davlat qurilishi, hududlarda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning turli sohalarida nodavlat-notij orat tashkilotlari huquqlarini belgilab bergan qonun hujjatlari talablarini buzganligi uchun davlat organlari mansabdor shaxslarining javobgarligini kuchaytirishni nazarda tutadigan o'zgarish va qo'shimchalar kiritish. *
- "Ekologik nazorat" to'g'risidagi qonun loyhasini ishlab chiqish va boshqa qator qonun hujjatlarini qabul qilish haqidagi qonunchilik tashabbuslari bildirilmoqda Judayam to'g'ri,

yuqoridagi qonun hujjatlarini takomillashtirish nodavlat-notij orat tashkilotlari va boshqa fuqarolik institutlari rolini yanada kuchaytirish, fuqarolik jamiyatini shakllantirish, demokratlashtirish va mamlakatimizning jahon hamjamiyatiga integratsiyalashuviga hizmaq qilishga qaratilgandir.

O'zbekistonda o'z-o'zini boshqarish tuzilmasi hisoblangan mahalla alohida ahamiyatga ega. Yashash joyidagi milliy o'z-o'zini boshqarishning o'ziga hos modeli bo'lgan mahalla, xalqimizning asriy an'analari va urf odatlariga tayanib, muhim tashkiliy-iqtisodiy va tarbiyaviy funksiyani bajaradi. Zero, mahalla timsolida mavjud bo'lgan fuqarolik jamiyatining negizi-O'zbekistonda bunday jamiyatni shakllantirishning tayanch nuqtasi bo'lib hizmat qiladi.

Keling endi o'zimiz yashab turgan mahalla haqida gaplashib olamiz.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 1992-yil 1.2-sentyabrdagi Farmoniga ko'ra, yurtimizda "Mahalla" xayriya jamg'armasi tashkil etildi. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1992-yil 17-oktyabr "Respublikasi Mahalla xayriya jamg'armasi faoliyatini tashkil etish masallari to'g'risida"gi qarori, Oliy Majlisining 1993-yil 2-sentyabr va 1999-yilning 14-apreldagi sessiyasida yangi tahrirda qabul qilingan "Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish to'g'risida"gi Qonun tufayli mahallaning maqomi mustahkam huquqiy asosga egabo'ldi.

Mahalla - nia'naviy-ahloqiy qadryatlar, an'analar saqlanib, rivojlantiriladigan maskan. Aynan mahallalarda qadimdan bayramlar, hay it kunlari, to'y-tantanalarda qo'ni-qo'simlar, bemorlar, yolg'iz keksalarni sovg'a-salomlar bilan yo'qlash urfga kirgan. Hashar yo'li bilan qarindosh-urug'larga uy-

joy binolarini bunyod etish, yetishtirilgan dehqonchilik mahsulotlarini yig'ib-terib oish va ulardan qo'ni-qo'shnilarga ulashish, ko'chalar, hovlilar, mahalla hududini, qabristonlar va tevarak-atrofni obodonlashtirish, ko'kalamzorlashtirish, sport maydonchalari barpo qilish, yo'llar, ko'priklar qurish va ularai ta'mirlash, madaniy yodgorliklarni avaylab-asrash mahallada yashayotgan har bir kishining qon-qoniga singib ketgan burch hisoblanadi.

Bugungi kunda mahalla fuqarolar yig'inlai huzuridagi mutasaddi kengashlar rahbarligida uning kengashlar rahbarligida uning hududida jamoat tartibini saqlash, yoshlar va o'mirlar o'rtasida huquqbuzarlikning oldini olish, voyaga yetmaganlarning huquqlarini muhofaza qilish, yoshlarni harbiy xizmatni o'qashga jismoniy va ma'naviy jihatdan tayyorlash vazifalari muvaffaqiyatli hal etilyapti.

Mahalla yoshlarni kasb-hunarga yollovchi, ishsizlarni mehnat bilan ta'minlovchi maskan ham. Har bir oilaning o'z kasb sulolasi bo'lganidek, mahallaning ham uzoq tarixga ega kasb-hunar sulolalari mavjud. Avvalgi darslarimizda ta'kidlaganimizdek, ayrim mahallalarning nomi ham muayyan hunar nomlariga mos shakllangandir. Masalan, zardo'zlar mahallasi, etikdo'zlar mahallasi, duradgorlar yoki temirchilar mahallasi va hokazo. Mahallalarining o'z imkoniyati, ixtisoslashuvi va hududiy sharoitidan kelib chiqqan holda zardo'zlik, etikdo'zlik, do'ppido'zlik, duradgorlik, temirchilik, beshiksozlik, ganchkorlik, sandiqsozlik, sartaroshlik, to'quvchilik, ko'nchilik va hokazo kasb-hunar turli bo'yicha kichik korxonalar, to'garaklar tashkil etilgan. Bunday korxonalarining tashkil etilishidan, avvalo, mahalla ahli manfaatdor - uning ma'lum qismi ish bilan ta'minlanadi. Yoshlar kasb-hunar sirlarini egallab, mehnatsevarlik ruhida tarbiyalanib borishlari natijasida ularning bo'sh vaqti unumli tashkil etilib, turli noxloqiy xatti-harakatlar (jinoyatchilik, ichkilikbozlik, axloqsizlik, giyohvandlik va hokazolar) oldi olinadi.

Mahalla - tarbiya maskani. Mahalla hududida o'sayotgan har bir yigit-qizning axloq-odobi uchun butun mahalla ahli mas'ul. Chunki mahallada yoshlarning har bir xatti-harakati barchaning diqqat markazida bo'ladi. Mahalladoshlarning har bir yosh taqdiriga javobgarligi, ular uchun kiyinishi, yurish-turishini nazorat qilishi barkamol shaxsni tarbiyalab yetishtirish omili hisoblanadi. Zero, xulq-odobi chiroyli, har tomonlama namunali farzand mahallaning obro'si, noqobil, axloqan nomaqul bolalar esa mahallaning obro'si uchun dog" hisoblanadi. Mahalladan yurtga, dunyoga taniqli insonlar yetishtirib chiqsa, butun mahalla ahli g'ururlanadi, boshini baland ko'taradi. Va aksincha, "falon mahallada mana bunday xunuk ish bo'пти" degan gap barchaning boshini xam qiladi, hamiyatiga tegadi.

Shu tufayli ham mahalla tartib-qoidalariga uning butun ahli amal qilishi shart sanaladi. Kimda-kim bularga rioya etmasa, ularni hurmat qilmasa, u mahallada o'tadigan tadbirlarga, to'y-marakalarga taklif ham etilmaydi. Agar kibr-u havo bilan qo'ni-qo'shni, mahalla ahli an'analarini oyoqosti qilsa yoki bepisandlik bilan munosabatda bo'lsa, amaldagi me'yorlarga xilof ish tutsa, u mahalladan chiqarib yuboriladi. •

Bugungi mahallalarimiz erkin fikrlilik asosida rivojlanyapti. Har bir fuqaro u yerda o'tkaziladigan tadbirlar, tashkiliy-tarbiyaviy ishlar yuzasidan o'z nuqtai nazari, qarashlari, taklif va tavsiyalarini ochiq bildirish huquqiga ega. Chunki erkin fikr faqat mahalla muhitining emas, balki butun mamlakatimizda amalgam oshirilayotgan demokratik islohotlarning ma'naviy poydevorini tashkil etilishi lozim.

Mahalla ahlining ma'naviy-axloqiy tarbiya yo'sinida bir-birlariga maslahat berishlari ham har jihatdan foydalidir.

Shuningdek, to'y va boshqa ma'raka-marosimlarda yoshlarni ko'pchilikning ishiga jalb etish nihoyatda muhim bo'lib, bu yumushlarini bajarish davomida ulrga nimaga e'tibor berish, kimga qanday muomala-munosabatda bo'lish kerakligini o'rgatiladi.

Mahalla - oila tinch totuvligini, jipsligini 1 mustahkamlaydigan joy hisoblanadi.

Endi navbat **"Maktab"** guruhiga beriladi. Maktab-taraqiyotning boshlang'ich, madaniyat va saodatning kalitidir. Mamlakatimizda 9700 ta zamonaviy umumiy o'rt ta'lim maktabi bor. Ularda 4 million 521 mingdan ortiq bola ta'lim olmoqda. Ilk bor maktab ostonasiga qadam qo'yadigan 1-sinf o'quvchilari har yili davlat hisobidan "Alifbe" kitobi va boshqa darsliklar, zarur o'quv qurollar bilan bepul ta'minlanadi. Bundan tashqari, maktab o'quvchilari uchun 34 million 500 ming nushadagi darsliklar, o'quv - qo'llanmalar yurtimizdagi ta'limga lib boriladigan 7 tilda nashr qilinib, barcha maktablarga yetkazib beriladi.

Prezidentimiz Islom Karimov tashabbusi bilan 1997 yilda Kadrlar tayyorlash milliy dasturi, 2004 yilda esa maktab ta'limini rivojlantirish davlat umumiy milliy dasturi qabul qilinib, hayotga izchil tatbiq etildi. Hozirgi vaqtda yurtimizda 12 yillik majburiy bepul ta'lim tizimi faoliyati ko'rsatmoqda. Keyingi yillarda yangi-yangi maktablar, akademik litsey va kasb-hunar kollejlari, oliy o'quv yurtlari bilan berga turli hududlar, jumladan, o'lis qishloq vatumanlarda 315 ta zamonaviy musiqa va san'at maktabi, 1500 dan ziyod bolalar sport obyektlari barpo etildi.

Ta'limni tarbiyadan, tarbiyani ta'limdan ajratib bo'lmaydi.

Darsda faol qatnashgan o'quvchilarni baholash

Uyga vazifa: Oila mahalla maktab mavzusida insho yozish

